

Slutrapport

Mobilisering inför arbete – MIA

Södertälje

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Oktober2020

Trygve Nylund, projektedare

MIA, Enheten för arbetsrehabilitering, Södertälje Kommun

1. Sammanfattning

Sex samordningsförbund i Stockholms län beviljades år 2016 projektmedel från Europeiska Socialfonden (ESF) i syfte att utveckla samordnade insatser till stöd för personer som står extra långt från arbetsmarknaden. Projektet beskrevs som ett paraplyprojekt som genom samordningsförbunden samlade Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, tolv kommuner och Stockholms läns landsting i ett gemensamt projekt. Samordningsförbundet Östra Södertörn tog på sig rollen som projektägare och var och ett av Samordningsförbunden bidrog till projektet genom lokala delprojekt som vände sig till personer som hade behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. Delprojekten skilde sig åt i aktiviteter, storlek och utformning, men bidrog alla till projektets övergripande mål om att erbjuda samordnat stöd för att fler personer som stod långt från arbetsmarknaden skulle öka sina möjligheter till arbete och egen försörjning.

Projektet hade genomförandefas under perioden 1 april 2017 till och med 31 maj 2020 och avslutsfas mellan 1 juni till och med 31 augusti.

Syftet med MIA var att utveckla metoder och arbetssätt för individer i behov av samordnat stöd och "förrehabilitering" för att komma vidare till arbete/studier på kort eller lång sikt alternativt rätt ersättning i välfärdssystemet.

MIA i Södertälje nådde inte deltagarmålet på 512, i slutändan blev resultatet 382 unika deltagare. Orsaken var vakanser i början på projektperioden och att det tog nästan ett år innan upphandlingen av ASF var klar. Samtidigt visade sig målgruppen ha stora behov och komplexa hinder, vilket till en början gjorde att tiden i projektet blev lån. Mot slutet av projekttiden påverkade pandemin intagningen.

Drygt 8% avslutades till arbete eller studier, vilket understiger målet (30%). Södertälje hade en målgrupp som stod betydligt längre från arbetsmarknaden än i övriga MIA-projekt. 38% gick vidare till ordinarie arbetsförberedande insatser, vilket är i paritet med målet. I NNS indikatorenkäter uppger i snitt 65% av deltagarna att de känner en ökad makt över sin situation (målet 60%). Verdandi genomförde en brukarrevision i tre MIA-projekt: Södertälje, Östra Södertörn och Huddinge-Botkyrka-Salem. Slutsatsen rörande Södertälje att projektet bedrivit ett individanpassat arbete och gör ett "jättejobb".

Sammanfattningsvis har MIA Södertälje haft ett förhållandevis gott resultat i förhållande till samtliga projektmål vilket indikerar att teamet som utvecklats samt metoderna som använts varit framgångsrika.

2. Projektidé och förväntade resultat

MIA Södertälje hade som projektidé att under projekttiden arbeta enligt Bostonmodellen med IPS (Individuell placering och stöd) som kompletterande metod. Ursprungligen har dessa evidensbaserade metoder utvecklats för individer med psykisk funktionsnedsättning (inklusive neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) och missbruksproblematik. Inom ramen för MIA projektet har vi haft möjligheten att anpassa dessa arbetsmetoder för andra målgrupper som är i behov av samordnad rehabilitering; långvarigt arbetslösa, långvarigt sjukskrivna och personer med varierande grad psykisk ohälsa. Många deltagare har haft en komplex problembild. Projektet hade även som idé att pröva köpa arbetsträningsplatser hos Arbetsintegrerade sociala företag (ASF) för att kunna erbjuda en större bredd av arbetsträningsplatser för målgruppen. Förutom arbetsträning på ASF har deltagarna kunnat arbetsträna på privata företag och inom kommunen. Projektet har även haft fokus på hälsa, dels genom att upphandla hälsogrupper och genom att bedriva egna hälsogrupper för kvinnor med svaga svenskkunskaper. Individuell hälsocoaching från projektets hälsopedagog har ingått. I projektgruppen har också en arbetsterapeut ingått och utfört arbetsförmågebedömningar.

Projektet har inte ändrat mål, målgrupp eller syfte under projekttiden utan följt uppsatt projektplan. MIA regionalt har dock definierat om projektmålen tillsammans med de externa utvärderarna Sweco under projekttiden. En ändring som gjordes i MIA Södertälje var ett ändrat deltagarmål under 2019 från 533 till 512 deltagare till följd av att projektet under början av projekttiden haft vakanser som gjorde att deltagarmålet var svårt att nå.

Fördelningen kvinnor/män har följt projektmålen och varit cirka 65/45 under hela projekttiden.

Projektet har under hela projekttiden förhållit sig till de horisontella principerna och arbetat regelbundet med jämställdhet, tillgänglighet och icke diskriminering. Bland annat har lokaler setts över utifrån tillgängligheten, projektet har deltagit i samtliga seminarier och utbildningar som varit under MIA projektet. Det kartläggningsmaterial som använts under projekttiden har setts över tillsammans ska gå i linje med de horisontella principerna såsom jämställdhet tillgänglighet och delaktighet. Tolkar har använts för att ge personer med svaga svenskkunskaper möjlighet att delta. I projektgruppen finns språkkunnig personal med kunskaper i bl.a. engelska, ryska, finska och arabiska vilket haft stor betydelse för tillgängligheten i projektet. Under projekttiden har MIA-projektet ingått i ett pilotprojekt rörande frågor om våld. Från 2020-01-01 har alla nya deltagare fått frågor om våld.

3. Projektets resultat, mål och indikatorer

Som nämndes ovan så definierades de ursprungliga projektmålen om i samarbete med projektets externa utvärderare Sweco. Nedan följer projektuppföljning i förhållande till de omdefinierade målen.

Mål	Har målet uppnåtts?	Kommentar
Deltagarmål; 512 deltagare under projekttiden	Nej. Projektet uppnådde 382 unika deltagare under projekttiden.	Projektet uppnådde inte målet. Den största anledningen till att målet inte uppnåddes var att projektet under första året hade vakanser. Deltagarna i Södertälje visade sig också ha omfattande behov, vilket i vissa fall inneburit en lång tid i projektet. Det tog nästan ett år innan upphandlingen av ASF-platser var klar, vilket gav fördröjningar i flödet. Under vintern 2020 tillstötte även Coronapandemin vilket påverkade inflöde och utflöde i projektet.
Minst 30 % av avslutade deltagare får en ökad egen försörjning genom arbete eller studier	Nej	Södertäljes deltagare stod längre från arbetsmarknaden än i övriga projekt: En tredjedel över 45 år, nästan en tredjedel mer än 9 år i offentlig försörjning. Många deltagare är dessutom multisjuka med en komplex hälsosituation. Utöver hälsa, ålder och lång tid i offentlig försörjning har många deltagare aldrig arbetat i Sverige och ett stort antal begränsas av svaga kunskaper i svenska Arbetsförmedlingen i Södertälje har gjort tolkningen att deltagare i MIA inte kan vara inskrivna på AF. Det har inneburit att många på väg mot arbete skrivits ut ur projektet innan de fått en anställning, vilket inte var tanken från början.

Minst 40 % av projektets deltagare kan delta i ordinarie arbetsförberedande insatser genom att de har rustats till att närma sig arbetsmarknaden	Ja.	Knappt 40% av avslutade före 31.5 gick vidare till arbetsförberedande insatser inom kommun eller arbetsförmedling.
Minst 60 % av projektets deltagare känner en ökad makt över sin situation	Ja.	Enligt NNS indikatorens uppgifter 65% av deltagarna som avslutats att de känner en ökad makt över sin situation.
Samordnade rehabiliteringsinsatser/metoder utvecklas för att möta individens behov och förutsättningar för att nå arbete, studier eller att delta i ordinarie arbetsförberedande insatser	Ja.	Bostonmodellen innehåller metoder och verktyg som med deltagarens aktiva medverkan kartlägger individuella behov och förutsättningar. Metoden fungerar väl för målgruppen, visar personalens utvärdering. Svaren i indikatorens och brukarrevisionen visar att också deltagarna är nöjda med arbetssättet.
Projektspecifika definitioner av metoder och erfarenheter av dessa har dokumenterats för fortsatt implementering	Ja.	Processbeskrivningar av metoderna har tagits fram lokalt, vilket gör det möjligt att på ett pedagogiskt sätt beskriva arbetet.
Deltagare erbjuds en större variation och bredd av arbetsträningsplatser genom arbetsintegrerade sociala företag och andra arbetsgivare	Ja.	Projektet har under projektiden haft 134 arbetsträningar hos sociala företag vilket har gett möjlighet till en större variation och bredd av arbetsträningsplatser. 75 deltagare har fått IPS, vilket i regel innefattar praktik hos externa arbetsgivare. 17 deltagare har arbetstränat i kommunala verksamheter.

Utbildning i jämställdhet, tillgänglighet och diskriminering under projekttiden bidrar till ökad kunskap hos medarbetarna, ökad normmedvetenhet och ger verktyg för praktiskt arbete för jämställdhet, tillgänglighet och mot diskriminering	Ja.	Projektet har deltagit i samtliga utbildningar i jämställdhet som genomförts inom ramen för MIA projektet. Bostonmodellens kartläggningsmaterial har granskats utifrån genuskompassen och kompletterats för att säkerställa att samma frågor ställs till alla deltagare. MIA Södertälje har deltagit i NNS pilotprojekt rörande frågor om våld. Sedan 1 januari 2020 får alla nya deltagare frågor om våld. Utbildning och regelbundet återkommande diskussioner i projektgruppen har gett verktyg i det praktiska arbetet för jämställdhet, tillgänglighet och mot diskriminering.
Metoder och arbetssätt bidrar till ett systematiskt arbete med att inkludera jämställdhet, tillgänglighet och motverka diskriminering i verksamheten och ett normmedvetet bemötande av deltagare	Ja.	Bostonmodellen och IPS utgår från individens egen vilja och utgår från en helhetssyn. Utgångspunkten är därför god att arbeta fortsatt systematiskt utifrån de horisontella principerna. För att ytterligare arbeta i linje med de horisontella principerna har projektet exempelvis arbetat med att ställa samma frågor till både män och kvinnor med kartläggningsmaterialet som stöd. Frågor om våld har ställts till alla nya deltagare från 1 januari 2020. Vid upphandling av ASF har krav på jämställdhetsplan och tillgänglighet ställts.
MIA projektet tar fram ett åtgärdsförslag för arbetet med jämställdhet, tillgänglighet och diskriminering under projekttiden, åtgärdsförslaget bidrar till att utveckla Samordningsförbundets arbete för jämställdhet, tillgänglighet och mot diskriminering	Ja.	Åtgärdsförslag har tagits fram inom det regionala MIA projektet. Samordningsförbundet i Södertälje deltar i NNS pilotprojekt rörande frågor om våld.

4. Arbetssätt

MIA Södertälje har arbetat enligt Bostonmodellen, som består av flera metoder och verktyg för att tillsammans med deltagaren utforska dennes beredskap till förändring och ge stöd i förändringsprocessen. Bostonmodellen ger utmärkta redskap för att kartlägga deltagarens resurser och hinder. En fördel är att man arbetar brett, ofta behöver många hinder undanröjas innan deltagaren kan fokusera på arbete. För deltagare som kommit så långt att de kan orientera sig mot arbetslivet finns flera möjligheter till buds. En del kan tillgodogöra sig AF:s insatser. Andra kan få IPS (Individual Placement and Support), en metod som ingått i MIA Södertälje.

Medarbetarna i MIA har fått metodhandledning i Bostonmodellen. Camilla Bogarve från Veckla har stått för handledningen. De medarbetare som arbetar med IPS har fått handledning från EFA (Enheten för arbetsrehabilitering). Bostonmodellen har utvärderats under projektets gång av projektmedarbetarna. Framför allt har kartläggningsmaterial och material för att bedöma och utveckla beredskap (till förändring) använts.

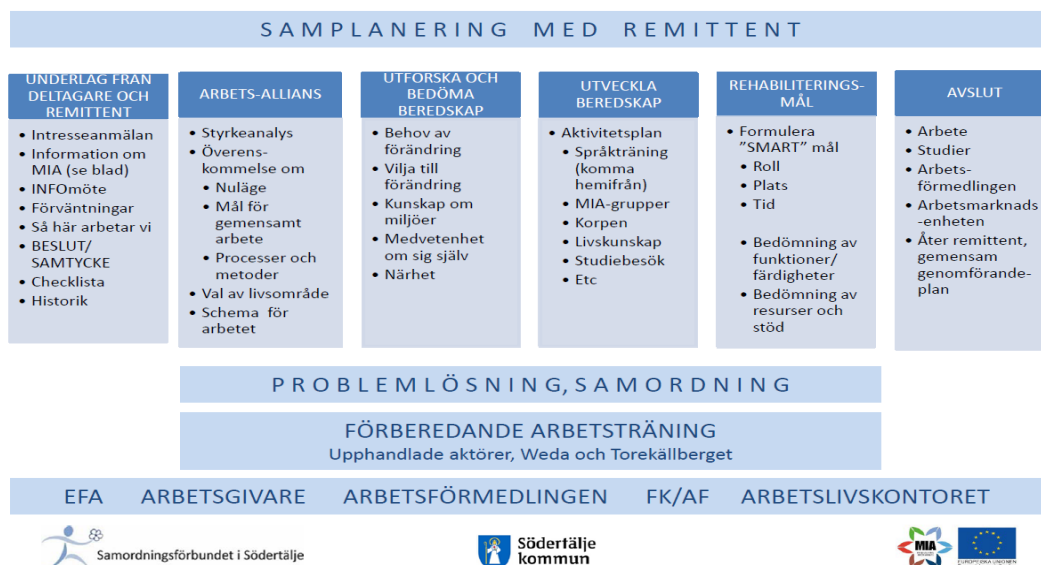
Generellt har medarbetarna funnit arbetsmaterialet användbart för att få en arbetsallians och snabbt hitta en gemensam plan med deltagaren. Det har emellertid i vissa fall visat sig svårt att använda en del av materialet med personer som har bristfälliga kunskaper i svenska eller kognitiva funktionsnedsättningar. Då får man hitta andra vägar, t.ex. genom arbetsträning.

Både ASF och externa arbetsgivare har använts. ASF har främst använts för att de som är osäkra på sin arbetsförmåga skall få testa vad de klarar, vilket varit ett viktigt redskap i inriktningen mot arbete.

Ca. 60 % av deltagarna har fått någon form av arbetsträning. Bilden nedan åskådliggör arbetsprocessen enligt Bostonmodellen. Processen är inte linjär, deltagare som är redo kan hoppa över vissa steg.

MIA - Mobilisering inför arbete – arbetsprocess

Behöver inte vara steg-för-steg, en individuell planering görs.

Samordningsförbundet i Södertälje

Södertälje kommun

5. Kommunikation, spridning och påverkansarbete

På lokal nivå har kommunikationen skett främst genom möten med samarbetspartners (Psykiatricentrum Södertälje, AF, FK, Försörjningsstöd, socialpsykiatri, Myndigheten för funktionsnedsättning, m.fl.), föreläsningar och workshops. Information finns på MIA:s och SFRIS hemsida. Resultat lokalt sammanställs i en slutrapport till Samordningsförbundet och presenteras på ett webinarium i SFRIS:s regi. I det fortsatta arbetet i MIA Vidare presenteras resultat och analyser vid olika samverkansmöten m.m.

6. Uppföljning och utvärdering

Utvärdering och uppföljning har skett tillsammans med MIA projektet regionalt och lokalt i Södertälje. Följande metoder har använts:

Utvärderingsverktyg	Kommentar/resultat
SUS	Samtliga deltagare har registrerats i SUS.
Indikatorenkäten-pågående	Mäts två gånger per år. Delas ut till deltagare efter att de deltagit 1–3 månader i insatsen. De deltagare som har kunnat tillfrågas har tillfrågats.
Indikatorenkäten avslutad	Mäts två gånger per år. Delas ut vid avslut i projektet. Alla deltagare som gått att nå har tillfrågats vid avslut.
Långtidsuppföljning (6 månader efter avslut)	SCB ansvarar för detta. Resultat redovisas gemensamt för hela MIA projektet.
Aventus	Alla deltagare i MIA har registrerats i Aventus.
Extern utvärdering	Sweco.
Brukarrevision	Genomförts av Verdandi vid två tillfällen under projektiden.
Avslutsenkät (webbenkät)	Deltagare i MIA projektet erbjuds att fylla i en avslutsenkät vid avslut i MIA. De som gått att nå har erbjudits att delta.

Resultaten från utvärderingarna har följts upp i projektgruppen och i förekommande fall styrgruppen.

7. Användande av resultat

Resultat och slutsatser från MIA har använts för att planera för en implementering av verksamhet och metoder. Behovet av långsiktiga samordnade insatser för de som står långt från arbetsmarknaden har tydliggjorts. Arbetet på en implementering fortsätter i MIA Vidare. En annan erfarenhet är att ett samverkansteam (saknas i Södertälje) skulle kunna förkorta vägen till rätt insats för många individer, och samtidigt vara ett forum för kunskapsutbyte. Som det är nu har många som remitterats till MIA Södertälje varit berättigade till insatser i ordinarie verksamhet, främst insatser enligt SoL (socialpsykiatri) och LSS (Myndigheten för personer med funktionsnedsättning, MÄF). I MIA Vidare är planen att testa ett Samverkansteam, som vid ett lyckat utfall kan implementeras.

8. Kommentarer och tips

En viktig erfarenhet från MIA är vikten av helhetssyn. Först när man ser hela bilden kring en deltagare kan man ge adekvat hjälp. Ibland behöver deltagaren hjälp med andra saker innan det är aktuellt att gå vidare mot arbete eller parallellt med arbetsrehabiliterande insatser. Andra har så omfattande hinder att arbete inte är aktuellt på länge, men stödbehovet på andra områden kan vara stort samtidigt som det är viktigt att bibehålla målet mot arbete medan fokus är på andra insatser för att möjliggöra framsteg. Medarbetarnas samordnande roll är viktig för att adekvata insatser skall kunna ges. Helhetssynen är viktig för rätt timing av insatserna. Om insatserna inte kommer vid rätt tillfälle, när deltagaren är beredd, kan det bli stopp i rehabiliteringsprocessen.